

โรงเรียนข้าราชการพ朵เรือน

ของพระบาทสมเด็จพระปุตุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

มหาวิทยาลัยเป็นอาภรณ์สำหรับมหานครที่รุ่งเรืองแด้ว มหา
นครไม่มีมหาวิทยาลัยทั้นซึ่งเดี่ยงสูงจะอาทได้ ก็ย่อมเป็นเครื่องเชิดชู
เกียรติคุณของมหานครนั้น แม้ประทศซึ่งเป็นที่ตั้งมหานครอันประกอบ
ด้วยเกียรติคุณเช่นนั้น ก็ย่อมได้ซึ่งเดี่ยงปรากฏความรุ่งเรืองแฝกไฟศาสตร
ไปในทิศทั้งปวงด้วย กรุงเทพมหานครของเรา ได้ก้าวขันสู่ความ
รุ่งเรืองแด้ว จึงได้เริ่มนิมมหาวิทยาลัยสำหรับจะเป็นอาภรณ์อย่างมหา
นครอันๆ แต่การพงได้เริ่มนิมเมื่อวันที่ ๑ มกราคม พระพุทธศักราช ๒๔๕๓
เมื่อประกาศตั้งโรงเรียนข้าราชการพ朵เรือน ในต้นรัชกาลนี้เป็นเวลาเพียง ๕ ปี
เท่านั้น ความเป็นไปของโรงเรียนซึ่งเป็นรากระหังเคียงแห่งมหาวิทยาลัย
ในชั้งหน้ายังไม่ทันปรากฏแก่ความท่าน ข้าพเจ้าผู้ได้ทราบการงานของ
โรงเรียนข้าราชการพ朵เรือน จึงขอแสดงการณ์ทั้งอดีตบัดยุบันและอนาคต
ของมหาวิทยาลัยนี้ เพื่อให้มหาชนชาวเราทราบไว้พอกเป็นเก้า จะได้
เป็นเครื่องถ่่งเติ่งความบดบังดีว่าพระมหานคร อันเป็นที่เชิดชูเกียรติคุณ
ของประทศที่รักแห่งเรา ก็จะได้มีมหาวิทยาลัยที่พอจะอวดเชาได้สัก
วันหนึ่ง เพราะในบัดนี้มหาวิทยาลัยนี้ได้ล้มภาพแด้ว แม่หากยัง
เปาวยอยู่เท่านั้น

จำเบินແຕກະທຽມมหาดไทย ได้เริ่มนิดการປັກຄອງມະນາດ
หัวເມືອງທານພຣະຮາຊນໝໍ້ນຸ້ກປກຮອງທົ່ວທີ ພ.ກ. ๒๔๕๐ ກະທຽມมหาดไทย

ก็ให้ด้วยการผูกหัดกุณฑุรุขในกระทรวง สำหรับสั่งขอไปรับราชการตาม
ที่ว่าเมือง ครั้นถ่วงมาถึง พ.ศ. ๒๔๘๙ พระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าหดัง
พระบรมมหาราช ทรงพระมหาปัญญาอุดมคุณ ให้การผูกหัดกุณฑุรุ
สำหรับเข้ารับราชการเป็นการมั่นคงสำหรับประเทศไทยเมืองที่อยู่ใน จังหวง
พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้แยกวิชาฝึกหัดฝ่ายข้าราชการพลเรือนจาก

กระทรวงมหาดไทย ซึ่งเป็นโรงเรียนต่างหาก เรียกว่าโรงเรียน
มหาดเต็ก มีข้าราชการผู้ใหญ่คือหัวหน้าพะยานเจ้าพระเด็จฯ ลุ่วนทราริบคี
ซึ่งเด่านั้นยังเป็นพระยาวิสุทธิ์ทูลธุริยศักดิ์ เป็นผู้อำนวยการคนแรก และ
มีกรรมการเป็นที่ปรึกษาด้วย นักเรียนในโรงเรียนนี้พระราชทานพระบรม
ราชานุญาตให้ถวายตัวเป็นมหาดเต็กนิ่มตำแหน่งผู้ช่วย เพื่อให้คุณเคยกับ

ราชการในพระราชนูญไว้ สำหรับจะได้เป็นบุคคลที่เกิดความรอบรู้และ
ความสามารถในหน้าที่ราชการซึ่งจะได้กระทำต่อไปในภายหน้ายังขัน พระ
ราชประดิษฐ์ มนิยอนพงษ์ภานุชัยไว้ให้ด้วยดังต่อไปนี้

ตามใบissanราชประเพณี บรรดาข้าราชการ เมื่อบุตรชาย
สมควรแด้ว ก็นำถวายตัวเป็นมหาดเต็ก มีชรรนเนี่ยมนาแต่ก่อนว่า
ผู้ที่จะถวายตัวเป็นมหาดเต็ก ถวายให้แต่บุตรข้าราชการซึ่งตั้งญามัคร
เรียกว่ามหาดเต็กวิเศษ ส่วนดุกหมุ่นมหาดเต็ก เดิมนั้นเรียกว่ามหาดเต็กเวร
ถวายตัวเป็นมหาดเต็กเป็นสำคัญจะมีมหาดเต็กวิเศษผู้มีตำแหน่งผู้ช่วย
ในท้องพระโรง และได้รับราชการไกด์ชีคพระองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้า
อยู่หัว ในรัชกาลก่อนๆ ตลอดมาจนตอนที่ ๗ ของรัชกาลที่ ๕ ราชการ

บ้านเมืองว่าหน้าพระที่นั่งในท้องพระ โรงเกต้าเต็ทฯ ฯ ฯ ก มหาดเด็กให้
โอกาสศึกษาราชการ นางที่เป็นมหาดเด็กรายงานให้ โอกาสหัวรัฐบาล
ด้วยตนเองด้วย งานว่าอยู่จะถึงเกต้าสมควร คิงทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าฯ ให้ไปรับราชการมีตำแหน่งในการทรงต่างๆ วิธีการที่ให้
เคยใช้มาแล้ว มีประโยชน์สำคัญ อย่าง คือ (๑) ข้าราชการที่ให้
เป็นมหาดเด็กมาก่อนได้ศึกษารู้ขันบธรรมเนียมราชการดังที่ได้ยินให้พึงอยู่
เสมอในเวลาเดียวในท้องพระโรง เปรียบเหมือนท้องพระโรงนั้นเป็น
โรงเรียนสำหรับราชการทั่วไปที่สำคัญ (๒) ให้เคยอยู่ไกด์ชิคพระองค์
เป็นเหตุให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงรู้จักคุ้นเคย และทรงทราบ
อีกมาถึงความสำนารถของผู้คนๆ ให้สนใจที่กว่าข้าราชการที่เข้า
จากชุมชนนายเรอในกระบวนการทรงต่อไป ซึ่งไม่เคยเข้าไกด์ชิคพระองค์
แต่ธรรมเนียมค่อนน ภัยหลังต้องเปลี่ยนแปลงไปตามความจำเป็นของ
สัญทรัพยากรที่มากขึ้น การกระบวนการรับผิดชอบ
เป็นชั้นๆ ละเอียดยิบขึ้น และต้องมีสำนักงานเป็นที่ทำการ ราชการไม่ได้
ว่าในท้องพระโรงเหมือนแต่ก่อน ข้าราชการต่างทรงชี้ชี้จะสำนารถ
ทำการได้คงว่าราชการชั้นหนึ่ง ต้องเป็นผู้ที่ได้เตาเรียนมีความรู้มามาแล้ว
โรงเรียน จึงต้องหาคนจากโรงเรียนมารับราชการตามกระบวนการทรง มหาด
เด็กในชั้นหลังขาดการเตาเรียนเข่นนนเดียวด้วย ครุณคนมาแต่ก่อนมี
ตำแหน่งสูงๆ มากขึ้น จึงรู้สึกว่าข้าราชการห่างเหินกับพระเจ้าอยู่หัวไป
ไม่เหมือนดังแต่ก่อน ว่าโดยย่อ คนเหล่านี้ไม่เข้าใจขันบธรรมเนียม
ในพระราชสำนัก และพระเจ้าอยู่หัวก็ไม่ทรงรู้จัก เพื่อจะให้ได้ประโยชน์

ทั้งอย่างเก่าและอย่างใหม่รวมกัน พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระดำรงราชานุภาพ เวданนยังเป็นพระเจ้าองยาเชอ ได้นำความกราบบังคมทุตเรียนพระราชปัญบที่ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าหดุง จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้คงโรงเรียนมหาเด็กน แสง โปรดเกล้าฯ พระราชนครบาลพระราชนูญตให้นักเรียนโรงเรียนมหาเด็ก ถวายตัวเป็นมหาเด็กด้วย ดังกล่าวแล้วแต่เบองตน การโรงเรียนมหาเด็กได้ดำเนินมาเป็นลำดับ นักเรียนของโรงเรียนนี้ได้ออกรับราชการในกระทรวงมหาดไทยมีจำนวนมากขึ้นทุกที และที่ได้ขึ้นถึงตำแหน่งชั้นสูงๆ ก็มีแล้ว นับถึงบัดยุบันที่เปลี่ยนมาเป็นโรงเรียนรัฐประศาสนศึกษาคือพระแรกเกล้า ณ บางกอกใหญ่ เนื่องที่ยังมีตัวรับราชการอยู่ ดังปรากฏในรายชื่อต่อไปนี้

กระทรวงมหาดไทยกับนครบาล

ชั้นปดตัมณฑล

๕

,, ผู้ว่าราชการเมือง

๖

,, ยกบัตรมณฑล

๗

,, ยกบัตรเมือง

๘

,, ปดตเมืองและนายอำเภอ

๙๑

,, มหาเด็กรายงานและหัวหน้าพงแผนท่างๆ

๕๓

ในกระทรวงอุตสาหกรรม

ชั้นอธิบดีผู้พิพากษา	๑
„ ผู้พิพากษา	๒
„ เจ้ากรม	๓
„ หัวหน้าพะແນກຕ່າງໆ	๔๖
	รวม ๑๗

ในพระราชสำนัก

ชั้นจางวาน	๑
„ เสนาcock	๒
„ นายรองແດະເທືບນາຍຮອງຂຶ້ນໄປ	๒๓
	รวม ๒๖

๙
รวมทั้งสิ้น ๑๗

ค่อนมาเมื่อชั้นรัชสมัยแห่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเรารัชกาลปัจจุบันนั้น พอเด็จชั้นเดติงกวดิยราชสมบัติ ก็ทรงพระราชนิรันดร์ ฯ ให้การโรงเรียนมหาดเล็ก ซึ่งสมเด็จพระบรมชนกาธิราชได้ทรงสูญเสียไป เจริญยิ่งชั้นสัมพระราชนโปรดถงค์ เป็นเครื่องเชิดชูและเนติพระบรมนามาภิယัยในสมเด็จพระบรมราชินีนาราฯ แต่เป็นพระราชนิรันดร์และพระกตัญญูกตเวทิรวมคุณในส่วนพระองค์ ที่ทรงถึงเดริมพระราชกรณียกิจแห่งสมเด็จพระบรมชนกนารถให้ถ้วนเรื่องสัมคังพระนิรรถ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ขยายหาดกสุตรวิชาโรงเรียนมหาดเล็ก และพระราชนานมใหม่ว่า โรงเรียนข้าราชการพัฒเรือนของพระบาทสมเด็จพระคุณจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว คือไปน้ำพเจ้าของคด

ประกาศเรื่องนี้ จึงออกเมื่อวันที่ ๑ มกราคม พระพุทธศักราช ๒๔๘๗
เป็นวันที่ ๕ ในรัชกาลบัดบัญญัติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ให้ประกาศดังนี้
“พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงมั่นคงและเจ้าอาญู่หัว ทรงพระราชนิริย์ บดินการปกครองท้องที่ก่อตั้งระบบแบบแผนอยู่แล้ว เป็นอันมิใช่ว่าการปกครองนั้นเป็นฉะ Kear หน้าที่ของกระทรวงมหาดไทยแต่ละครบทด้วย ภาคีนี้ การเปลี่ยนแปลงใดๆ ก็ตามที่จะดำเนินการในส่วนนี้ ต้องได้รับความเห็นชอบโดยทั่วไป แต่การผูกหัวข้าราชการฝ่ายพัสดุเรื่อง สำหรับส่งคนออกไปรับราชการกระทรวงมหาดไทย กระทรวงเดียวเท่านั้น ห้ามเพียงแก่ราชการรักษาการประราชานาจก์ทุกวันนี้ไม่ สมควรจะขยายการ โรงเรียนให้กว้างขวางออกไป สำหรับส่งคนไปรับราชการทุกกระทรวงทั่วไป รวมทั้งการรักษาการ จัดการ โรงเรียนให้เป็นแพนกวิทยาค่างๆ เช่น กฎหมาย ปกครอง การค่างประเทศ การเกษตร การซ่าง และการแพทย์ เป็นต้น โดยทรงทราบพระราชบัญญัติของสัมเด็จพระพุทธเจ้าหดังชั้นทรงเริ่มนิจดีการเด่าเรียน สำหรับจัดการปกครองทั่วไปโดยคระหนกตั้งนี้ แต่การที่จะจัดการ โรงเรียนเช่นนี้เป็นการใหญ่ต้องการทุนรองเพิ่มเติมขึ้นไปอีกเป็นอันมาก จึงมีพระราชปราภิญญา เงินชั้นราชภูมิเรียกว่า กันส์ร้างพระบรมรูปทรงนี้ เป็นอนุสรณ์ถาวร แค่สัมเด็จพระบรมชนกนารถ พระบัญมหาราชของประเทศไทย คงมีเหลืออยู่จากการตั้งร้างพระบรมรูป มีจำนวนนับด้วยแสนบาท สัมเด็จพระพุทธเจ้าหดังได้ทรงพระราชนิริย์ไว้แล้วที่จะจัดการตั้งร้างสิ่งสถาปัตย์

ขันจะແຜ່ຕ້າງຮັນປະ ໂຍຊົນຕອນແຫນພະລາຊທານກ່ຽວຂ້ອງ ແທ່ຍັງໄມ້ໄດ້
ຕົກດົງປະກາງໃດນີ້ ຄວາມຈັດກາໃຫ້ເປັນປະ ໂຍຊົນຕາມພະລາຊປະສົງກໍ
ຕໍ່ໄມ້ ຈຶ່ງທຽບພະລາຊດໍາວິຫວ່າ ປະ ໂຍຊົນຕື່ງໄດ້ໄຟ້ໃໝ່ກ່າວກ່າວປັກຄອງ
ຮາຍງູນໃຫ້ນີ້ຄວາມສຸ່ຂອງຄວາມເຈົ້ານີ້ ດັນເຕີ່ຈຳພະພຸຖະເຈົ້າຫດວັງໄດ້ທຽບເວັນ
ຈັດກາໂຮງເຮັນໄວ້ສໍາຫວັນກຸດບຸຕຸກ໌ຈະຮັບຮາຊການຜ່າຍພົດເວືອນດັ່ງນີ້ແລ້ວ ການ
ຈະຊາຍການໃຫ້ກ່າວງຂວາງຕໍ່ໄປຕາມພະລາຊປະສົງກໍ ທຸນທີ່ເຫັດອ່າຈາກ
ການທີ່ຮາຍງູນເວີຍຮາຍກັນດີ່ວັງອນດັ່ງກ່າວຍິນມາຮາຊ ຄວາມໃໝ່ໃນການຈັດ
ໂຮງເຮັນນີ້ ແຕ່ການໂຮງເຮັນຍ້ອມເກີຍຂ້ອງກັບກະທຽວທະບວງການທີ່ໄປ
ຈຶ່ງຄວາມນີ້ກ່ຽມການດໍາວິຫວ່າແລ້ວຈັດກາໃຫ້ເປັນຮັບກ່ອນ ຈຶ່ງທຽບພະກຸນາ
ໄປປົກເດັ້ນໃຫ້ກໂຮງເຮັນມາດເດືອນເປັນໂຮງເຮັນຂ້າຮາຊການພົດເວືອນ ພະ
ຮາຍທານນາມປາກງູນວ່າ ໂຮງເຮັນຂ້າຮາຊການພົດເວືອນ ຂອງພະບາທ
ດັນເຕີ່ຈຳພະຈຸດຈອນເກົດ້າເຈົ້າອູ້ຫວ່າ ເຫັດວ່າພະບາທດັນເຕີ່ຈຳພະພຸຖະເຈົ້າ
ຫດວັງໄດ້ທຽບພະລາຊດໍາວິຫວ່າເນັນຕົ້ນໄວ້ ແລະຈະໃໝ່ທຸນທີ່ຮາຍງູນຫຼຸດເດັ້ນ
ຖາວຍ ເພື່ອເປັນພະເກີຍຮົຕິຍົກໃນພະບວນນາມກີ່ຍົດວ່າ (ທຸນຮ່າຍນ
ນີ້ໂຮງເຮັນໄດ້ ນຳຝາກໄວ້ ທີ່ກະທຽວພະຄົດັ່ນຫາດັນບັດຕ່ວນ ທັງດອກເບີຍທີ່
ໄດ້ແລ້ວດ້ວຍເປັນເງິນ ๕๕๐,๕๘๒ ປາທ ๓๙ ສັຕາງກໍ) ແລະໃຫ້ນີ້ກ່ຽມການເປັນ
ດົກອັນຫັນ ນີ້ພະບາທດັນເຕີ່ຈຳພະເຈົ້າອູ້ຫວ່າເປັນພະບວນຮາຊປັດັ່ນກັກ
ແໜ່ງໂຮງເຮັນນີ້ ໃນສຳນັກງານການຈັດກາໂຮງເຮັນນີ້ ໄກ້ນີ້ສຳກາ
ນາຍກູ້ຫັນ ສໍາຫວັນຈົນຍົກຈຳການກ່ອນທີ່ຈະນໍາຄວາມຂຶ້ນການນັ້ນມັງຄົມຫຼຸດ
ພະກຸນາ ແລະນີ້ເຕົານຸກາວສໍາຫວັນເປັນຜູ້ຈັດກາຕາມຄຳສົ່ງຕໍ່ການຍາກ ແລະ

ให้เด่นตามที่กระหลวง ชั่งมีหน้าที่เกี่ยวกับราชการที่จะต้องปฎิบัติในส่วนนี้ เป็นลักษณะพิเศษของงาน ตามเวลาที่จะมีกิจขึ้นเกี่ยวนี้ของกัน และนักเรียนก่อนที่จะอุปกรรภารุณ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชนาฎาฯ พระบรมราชานุญาต ให้ถวายตัวเป็นมหาดเต็กตามพระราชบรมเพณ์เคน"

กรรมการชั่งได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งขึ้นเป็นชุดแรกนี้คือ ลักษณะยก มหาอุ่นมาศย์เอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระดำรงราชานุภาพ

กรรมการ นายพดเอก ล่ำเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้า

กรมหลวงพิศณุโลกประชานารถ

,, „ มหาอุ่นมาศย์เอก เจ้าพระยาพระเต็จฤทธิ์เรนทรราชบุคคล

,, „ มหาเสนากรตรี พระยาศรีวรวงษ์ ลักษณะงาน

„ „ มหาอุ่นมาศย์ตรี พระยาธรรมคักดมนตรี

แล้วภายหลังได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งให้มหาอุ่นมาศย์เอก

เจ้าพระยาอภัยราชานาอยุธยาตรีรวมครร เด่นตามที่กระหลวงยุติธรรม กับ

อุ่นมาศย์โท หลวงพนตอนตินย์ ผู้พากษาค่าดูทธรณ์ข้าหลวงพิเศษ

และผู้จัดการโรงเรียนกฎหมาย เป็นกรรมการเพิ่มขึ้นอีก ๒ ท่าน

กรรมการโรงเรียนข้าราชการพลเรือน ได้รับถืออยู่แล้วแต่เบียง

ตนที่จะเริ่มจัดการนั้นว่า การจัดการโรงเรียนข้าราชการพลเรือนตามรูป

ที่ประกาศนั้นเป็นการใหญ่ จำจะต้องคงความมั่งหมายและดำเนินการให้

เหมาะสมแก่ความประสงค์ของราชการในภายหน้าไปเดียวยแต่บัดนี้เดียว แต่

ส่วนการที่เป็นอยู่แล้วอย่างไรในบัดยุบัน ก็อย่าต้องให้เนินเข้าหรือเตือน ถอย เพราะเหตุที่จัดวางรูปการใหม่นั้น เหตุผลนั้นในการที่จะรวมโรงเรียน ขุนศึกษาฝ่ายการพัฒนาชั้นมัธย์แล้วในกระทรวงต่างๆ คือ โรงเรียน กว้างmany โรงเรียนผู้กัดครู โรงเรียนแพทย์ ให้เข้าอยู่ในระเบียบ การของโรงเรียนข้าราชการพัฒนาเป็นระเบียบเดียวกัน เพื่อให้การ รวมรักษา กรรมการจึงได้ทำความตกลงในเบื้องตนนี้ว่า โรงเรียน ให้เข้าอยู่ในบังคับบัญชาของกระทรวงได้ คือโรงเรียนกว้างขึ้น กระทรวงยุติธรรม โรงเรียนผู้กัดครู โรงเรียนราชแพทย์ด้วยขั้น กระทรวงธรรมการ ก็ขอให้กระทรวงนั้นๆ คงบังคับบัญชาการไปตาม เดิมก่อน เป็นแต่ wang กำหนดระเบียบการเป็นบรรทัดทางให้ทราบกันไว้ แต่เมื่อจะแก้ไขสิ่งใดก็ให้ได้รับมติของกรรมการก่อน เมื่อกรรมการ ได้คำรหัสและจัดทำสตานที่เตรียมการพร้อมที่จะยกไปรวมกันได้เมื่อไร แล้ว จึงจะได้รับโรงเรียนนั้นๆ ไปด้วยรวมกันเป็นลำดับไปตามสัมควรแก่ เวลาเมื่อนั้น ถ้านายกรรมการได้นำความรับบังคับทุกประการ ข้อพระราชนองค์ฯ แห่งผู้บัญชาการ โรงเรียนข้าราชการพัฒนาขึ้น ได้ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งให้มหาเสวกตรี พระยาครีวรงค์ ถ้า เดชะนุการ ผู้มีหน้าที่อำนวยการ โรงเรียนพัฒนาปกตรองอยู่แล้ว เป็น ผู้บัญชาการ โรงเรียนข้าราชการพัฒนาคนแรก แต่วันที่ ๒๑ กันยายน พระพุทธศักราช ๒๔๘๕

๙๗
ครุณวนที่ ๑๕ กรกฎาคม พระพุทธศักราช ๒๔๘๖ ทรงพระ กรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มหาเสวกตรี พระยาครีวรงค์ เป็นปลัดทุตตานถลง

กระทรวงมุรชานร จึงทรงพระกรุณ่าโปรดเกต้าฯ ให้มหาข้ามอาทิตย์ตรี พระยาธรรมศักดิ์มณฑร์ ปลัดทบูตฉลุงกระทรวงธรรมการ รัฐบาลแห่งผู้บัญชาการโรงเรียนข้าราชการพัฒน์ไปพัฒน์ก่อน ระเบียบการโรงเรียนข้าราชการพัฒน์ ซึ่งจะรวมโรงเรียนอุดมฝ่ายการพัฒน์เรือน พแมกค่าง ๆ ดังก่อตัวแต่ข้างตนเข้าเป็นอันเดียวกัน ซึ่งได้ทำไว้แล้วแต่ครั้งมหาเสวนาตรี พระยาศรีวรวงษ์ยังเป็นผู้บัญชาการอยู่นั้น ได้โปรดเกต้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาต ให้ตราไว้เป็นระเบียบต่อไปได้ แต่วันที่ ๓ ตุลาคม พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ โรงเรียนจึงได้รับรองถูกพิมพ์เป็นเด่นชั้นคงจะเดียวจัดะออกประกาศได้ในไม่ช้า ในเดียบันโรงเรียนซึ่งได้ตั้งขึ้นแล้วท่วงประทุมวัน คณะชั้นตั้งใจจะจัดให้เป็นโรงเรียนพัฒน์ศึกษา ก็ได้จัดหัดกํสตร์และเริ่มการสอนวิชานั้นศึกษา โดยกรรมรถไฟสดัย ให้ความอนุเคราะห์ด้วยนายรณชิต ช่างกฤษมาเป็นผู้ดูแลนิเทศน์ช่างกฤษเป็นรายชื่อ ไม่ใช่คนนา วิทยาเป็นต้น ก็ได้จัดห้าครูบาอาจารย์ประจำโดยครูแก้วช่า กำหนดหัดกํสตร์เป็นสืบ ๗ สุคทัยเป็นผู้กหด เมื่อเรียนสำเร็จแล้ว กรรมรถไฟ จะรับเข้าทำงานในกรรมรถไฟแห่งหนึ่ง การวิชานั้นศึกษาพัฒน์ มีพัฒน์ไฟฟ้าและศุภษาภิบาลเป็นศูนย์ เมื่อถึงเวลาขยายก็จะได้ออกความช่วยเหลือของกรม และกระทรวงที่เกี่ยวข้องต้องการช่างกฤษนั้น ๆ เพื่อขยายแยกโดยดำเนินไปเป็นลักษณะ นักเรียนปั้นศึกษาของเราที่ศึกษาวิชา ยั้นศึกษาอยู่ต่างประเทศ ดำเนินรับจะเป็นอาจารย์ยั้นศึกษา ก็มีอยู่หลายคน ในสามัญช่างหน้าคงจะได้ดำเนินมาบ้าง จะพอดีแก่การโรงเรียน

ยังครึกโครอชั่งที่เริ่มตั้งเค้าไว้แล้วนักนี่ วิชาชีณตรีกษาเป็นวิชาสำคัญมาก สำหรับบ้านเมืองเราย่างหนึ่ง เพราะเราต้องพยายามการติดต่อ ให้แก่การรถไฟ โทรเลข โทรศัพท์ ถนนทางทั่งบกแตะน้ำ กับการก่อสร้างสถานที่นักคงต่าง ๆ ซึ่งเหลือจะนับพวรรณนา การเหล่านี้ย่อมต้องอาศัยรัฐช่างก่อสร้าง ในการก่อสร้าง ที่นี่ดันน้ำเรา ก่อพ้ออาศัยชาวต่างประเทศให้ช่วยทำให้ได้ แค่เมื่อค่อไปภายน้ำจะต้องพยายามการกว้างขวางออกไปทุกที่ ไหนจะ การที่ทำใหม่ แต่ไหนจะการรักษาของเก่าที่ให้ทิ้งแล้ว เราจะต้องใช้ นายช่างก่อเป็นจำนวนมาก เราจะไม่คิดเตรียมฝึกคนของเรามาไว้ใช้หรือ ดำเนินที่จะคิดถึงนักเรียนไปเรียนที่ต่างประเทศก็จะไม่ได้ก็คนนัก เพราะ เราต้องเดินทาง แต่ดำเนินจะอยู่ต่ออาศัยคนอื่นให้เข้าทำให้ร้าวไปก็คุกราดรอยู่ เหตุฉะนั้นวิชาของโรงเรียนชาราชการพัฒน์เรือนแพก็นั่น จะได้รับความอุดหนุนของมหาชนชาวเราไม่น้อยกว่าวิชาพแพกอน ๆ ที่สำคัญ เช่นแพทย์ และกฎหมาย

โรงเรียนชาราชการพัฒน์ โดยพระราชนรังสรรค์จะจัดให้ เป็นมหาวิทยาลัย มีการสอนวิชาถึง ๔ พันธุ์ หนทางที่จะจัดต่อไป ว่าโดยกำหนดส่วนสถานที่น้อย ๓ วิช คือ

(๑) ให้วิทยาลัยทุกพแพกต่างไม่ยกันอยู่เช่นในปัจจุบันนั้น แต่ ให้รวมอยู่ในกองบัญชาการอันเดียวกัน กองบัญชาการนั้นจะตั้งอยู่ในที่ ใดก็ได้ มหาวิทยาลัยกรุงดอนดอนแต่ก่อนจะดูอย่างนั้น

(๒) ให้วิทยาลัยทุกพแพกร่วมอยู่ในที่จังหวัดเดียวกัน เช่น มหาวิทยาลัยอักษรฟอร์ก เกมนบาร์ซ และย่องกง

(๓) ให้ไว้ที่ยาตั้งต่างๆ คงรวมกันบ้างแยกกันบ้างตามแต่สิ่วๆ กันน้ำที่ยาตั้งต่างๆ ตามหัวใจยาตั้งกรุงโตกิจิโอแต่ละท่อน ๆ ขึ้นมา

วิธีที่ ๑ ไม่เหมาะสมสำหรับเรา เพราะเป็นการกระจายกำลัง ต้องมีอาจารย์และพนักงานและสถานที่แยกกันเป็นชุด ๆ ไป ประเทศเรามีนักเรียนน้อยใช้ห้องไม่ได้ แพงมาก วิธีที่ ๒ จัดให้ถูกเพรำเป็นการรวมกำลัง ทั้งคนและที่ อะไรควรใช้รวมกันได้ก็ไม่ต้องแยก วิธีที่ ๓ นั้นเป็นอันเดียวกับวิธีที่ ๒ แต่บางพื้นที่ยังไม่สอดคลายจะรวมกันได้ ก็ปัจจอยให้แยกไปก่อน พื้นที่แยกอยู่ เช่นนี้ โดยมากย่อมเป็นวิทยาลัยเก่าที่ตั้งอยู่แล้วแต่เดิม พึงยกเข้าสู่มหาวิทยาลัย ไม่ใช่เป็นพื้นที่ของมหาวิทยาลัยใหม่ โรงเรียนข้าราชการพลเรือนของเราระดับต่ำๆ นี่ เพราะเรามีทุนน้อย มีนักเรียนน้อย ไม่ควรเอาอย่างในวิธีที่ ๒ กรรมการจึงได้กำหนดให้คืนไว้ให้เพื่อแก้การรวม คือที่ต่ำๆ ประทุมวันซึ่งได้เข้าของไว้แล้วเดียวเป็นที่เก็บ ๔๐ เส้นตารางเหลี่ยม คือที่หนึ่งของจตุณบารุงเมือง ที่ศูนย์ติดจตุณหัวต่อไป ที่ศูนย์ติดจตุณนั้นนามว่า ที่ศูนย์ติดจตุณหัวต่อ รวมเนื้อที่ ๑๗๗๗ ไร่ ๑ งาน ๑ ตรอกวา ให้ญี่ก่อวัฒนาไว้ที่ยาตั้งกรุงโตกิจิโอ อันไม่นับวิทยาลัยพื้นที่กรุงซึ่งอยู่ห่างไกลออกไปเป็นคนละต่างหากกับจังหวัดที่ยาตั้งอัน ๆ จริงอยู่ การย้ายวิทยาลัยที่มีอยู่แล้วไปรวมตั้งในท่อน ต้องลงทุนมาก มีการก่อสร้างเป็นคัน แต่นั้นเป็นการลงทุนเพื่อให้ได้หุ้ยรายจ่ายถูกต้องด้วยการรวมกำลัง ในประเทศอย่างเช่นนี้ สำหรับในครัวเรือน นักเรียนน้อย ผู้กระจายโรงเรียน และ

ต่างยังให้เจริญขึ้นตามกัน จะยังแพงขันตามส่วนหนักขันทุกที่ เพราะ
ฉะนั้นเมื่อเป็นอันตกลงจะใช้วิชารวนกำถังแต้ว จึงต้องขอมลงทุนรวน
กันเสียแต่ในชั้นตนทพิงเร็มจัดบดัน โรงเรียนไก่ได้ขับไปตั้งรวนกัน
แต้ว สถานที่เก่าของโรงเรียนนั้นย่อมต้องการเพื่อประโยชน์อย่างอื่น
อันไม่จำเป็นจะจาระในในที่นี้

มหาวิทยาลัยชั้นเก่า เช่นออกัสฟอร์ดและเกมนบริช สอนวิชาเป็น
เครื่องประดับสำหรับนักปราชญ์ และหัตการอยู่กินของนักเรียนเพื่อบูรณะ
ในทางลามาคนเป็นสำคัญด้วยส่วนหนึ่ง มหาวิทยาลัยชั้นใหม่คงขึ้นด้วย
ความมั่ยตัจจะให้งานมากสำเร็จได้ด้วยเงินอ้อย จึงมีส่วนวิชาทาง
ที่ต้องการก่อน และให้ผู้เรียนสำเร็จแล้วออกไปทำงานได้ในวิชานั้นๆ
ทุกๆ เดียว นักเรียนก็เป็นนักเรียนกิตางวันโดยมาก เพราะถือหุ้นอ้อย
โรงเรียนข้าราชการพดเรือนของเรา ได้มากทางไปข้างมหาวิทยาลัยชั้น
ใหม่แต้ว เราจึงกำหนดสอนวิชา ๔ พแผน ซึ่งเป็นวิชาที่เราต้องการมาก
และนักเรียนของเราก็จะต้องเป็นนักเรียนกิตางวันโดยมาก พแผนค่างๆ
ของเรานี้อยู่แต้วในที่ต่างๆ กันในເຫດาน คือ เกรชคึกษา (ที่วังหลวง)
ครุคึกษา (ที่บ้านตมเค็จเจ้าพระยา) วัวสุประศานคึกษา (พแผนการ
ปกครอง ที่ในพระบรมมหาราชวัง) เนคคึกษา (ที่เชิงสะพานผ่านพิภพ
ดิดา) กับยันตรคึกษา ซึ่งได้เริ่มขึ้นแต้ว (ที่วังปะทุนวัน)
ที่นี่ที่กรรมการจัดทำไว้สำหรับรวนโรงเรียนข้าราชการพดเรือนนั้น
ตอนระหว่างถนนต้นนามมากบันนพญาไท กำหนดไว้ว่าจะเป็นแผนวิทยาลัย
และตอนต้นทุกๆ ทางของถนนพญาไท กำหนดกว่าจะเป็นแผนส่วนทุกดอย

การปดูกสร้างส่วนที่สำคัญ ๆ ทรงพระกรุณาโปรดเกต้าฯ ให้ทำขึ้น
แบบไทย เพื่อให้คุณครักษ์และพระมหานคร และให้ทำขึ้นคงทนถาวร
โดยอาศัยประโยชน์แห่งวิชาใหม่ ๆ เพื่อจะให้ตีบพงษากาลของ
ชาติไทยไปชั่ว千古ปาวตัน พนักครุศึกษาแต่พนกรัฐสุประสาตันศึกษา
คงจะยกไปรวมได้กัน แต่พนักเวชศึกษานั้นจำจะต้องมีการปดูกสร้าง
ขึ้นมาก ถ้าจะทำอย่างมั่นคงทั้งหมดก็จะต้องลงทุนหลายล้านบาท เป็น^{อันยังทำไม่ได้ในเวลานี้} ตัวโรงเรียนหลังใหญ่นี้หนึ่งหลังกับส่วนอื่น ๆ
ที่จำเป็นต้องทำแน่นหนา เช่น โรงพีธิกส์ เคเมสตร์ และโรงทำการ
ตรวจซากศพจะต้องทำอย่างถาวรสู่เดียว นอกจากติดอยู่ด้วย
ควรทำเป็นอย่างชั่วคราวไปก่อน เพื่อให้การดำเนินการได้ด้วยจำนวนเงิน^{เพียงที่น้อยแล้ว} และได้ที่ทำงานเต็มต้องการไปแต่ในชนวนที่เดียว
ถ้างานได้ปรากฏขึ้นแก่ตัวของมหาชนแล้ว เป็นที่เชื่อได้ว่าจะช่วยให้ผู้ที่
ประสงค์จะทำบุญเกิดศรัทธาและให้ทุนก่อสร้าง ส่วนใดที่ได้มาเป็นราย
ยอดภาระไว้ แต่ถ้าไครประสงค์จะปดูกสร้างให้ทั้งหลังในนามของผู้ให้
เช่นตึกแม่น้ำณิตร และตึกเยาวมาศย์อุทิศที่โรงเรียนวัดเทพศิรินทร์ ก็
เดือกปดูกสร้างฉะนี้จะได้ลดหนึ่งได้ ตามควรแก่จำนวนเงินที่จะให้
มากแต่น้อย การปดูกสร้างเป็นการบ้างชั่วคราวบ้างอย่างที่ว่านี้ อาจ
ทำได้ถูกแต่มีเงินเหลือสำหรับแบ่งไว้เป็นทุนบ้าง ขอเครื่องสอนวิชาแพทย์
ที่ยังขาดอยู่บ้าง จึงให้โรงเรียนแพทย์ได้มีเครื่องใช้บัน្តูรณ์ทำการได้
ทันสมัยมากขึ้น เมื่อได้ลงทุนปดูกสร้างและรวมกำถังกันได้คงนี้แล้ว
ต่อไปจะขยายตั้งพนักศึกษาอีก ก็อาจขยายได้โดยง่ายกว่าครึ่งใช้กำถัง

ที่มีอยู่แต่เดิมเป็นเชือจานกันไปก่อน ต้องเน้นการใหม่ในอยู่โดยขั้นถัดไป
จะต้องเพิ่มเติม ซึ่งแล้วการเพิ่มเติมตามควร ถ้าหากโรงเรียนหงหดาย
ยังกระจัดกระจาดกันอยู่ พยายให้คิดจะขยายเพิ่มเติมขึ้นก็ยากที่จะ^๔
จัดให้สำเร็จได้ เพราะต้องลงทุนแพงมากในการที่ต้องจัดเพิ่มขึ้นใหม่หงหด
การลงทุนเพื่อร่วมกำลังไว้ในท่อนเดียวกัน จึงย่อมให้ปะโยชน์ที่จะให้^๕
ได้มีวิชา ๘ พยายเร็วเข้าได้ดังนี้ สรุปการใช้จ่ายประจำปี เพราะเหตุ^๖
ที่มีหัวท้ายด้วยเป็นของรัฐบาล จึงมีการเบิกจ่ายตามงบประมาณตาม^๗
สรุปที่รัฐบาลจะพึงอนุญาตให้คงที่ปฏิบัติอยู่ในเวลานี้แล้ว แยกกันแต่^๘
ที่จะอาจสามารถขยายการให้มากกว่าบัญชีนี้^๙ ด้วยโสหยเท่าที่ใช้อยู่^{๑๐}
ในบัญชีนั้น เพราะเหตุที่ได้มีการร่วมกำลัง ตัดการเบ็ดองครูเบ็ดอง^{๑๑}
พนักงานและเบ็ดองครูรองใช้ถังไปได้^{๑๒}

มีบัญหาที่ควรยกขันถานในทันข้อหนึ่งว่า ถึงเวลาหรือยังที่จะ^{๑๓}
จัดการโรงเรียนข้าราชการพดเรือนให้จริงๆ ให้สมที่จะเป็นมหาวิทยาลัย^{๑๔}
ของประเทศไทย คือนักเรียนชั้นสูงมีพอแล้วหรือ อาจารย์ชั้นสูงจะ^{๑๕}
มีได้โดยถ(TM)กวนหรือ งานดำเนินการเรียนดำเนินเรื่องแต่จะมีพร้อมอยู่คนอยู่^{๑๖}
แล้วหรือ แต่เงินที่จะใช้จ่ายมีพอหรือ ในบัญชีนี้จะเห็นเจ้าตอบว่า^{๑๗}
ถ้าจะให้เป็นมหาวิทยาลัยชั้นสูงตุกยังไม่ถึงเวลา เพราะนักเรียนชั้นสูง^{๑๘}
ของเราก็ยังไม่มีพอ เงินเรักษ์ไม่พอที่จะจ้างอาจารย์แพงฯ แต่งาน^{๑๙}
ดำเนินการให้ผู้เรียนดำเนินเรื่องแต่ให้ท่านนี้เราก็จะมีพอเป็นแน่ เรายังหดาย^{๒๐}
กกรทราบกันไว้ว่า โรงเรียนข้าราชการพดเรือนของเราน แม้แต่ตั้งใจ^{๒๑}

จะสอนวิชาถึง ๙ พัฒนา

ให้ญี่ปุ่นในพริบตาเดียว

ตัวอย่าง เช่นที่แมนเชล์เชสเตอร์ ตั้งตัว
นักศึกษาเรียนชั้นสูง ๆ ทั้งนั้น

นักเรียนเป็นคนมากที่มีคุณภาพ
นักเรียนเป็นคนดีที่สุด

เราแต่เพียงประกาศนียบัตรสำหรับประเกตวิชาที่เรียน ตัวของเราก็

ทำให้เช่นนั้นเหมือนกัน นักเรียนที่มีความรู้พื้นฐานชั้น ๔ แล้ว เรา

ยกขึ้นสำหรับให้เรียนวิชาชั้นบัณฑิต

อย่างที่มาเข้าโรงเรียนอุดมของเราเดียว

ประกาศนียบัตร โรงเรียนข้าราชการพลเรือนตั้งขึ้นเพื่อจะรวมโรงเรียน

อุดมศึกษาแพนพอดเรือนเข้าด้วยกัน ที่เป็นมาตรฐานคุณนักเรียนและมี

ทุนรองทำให้เพียงไร ต่อไปเราจะจัดโดยถัดหนึ่งเดือน เผด็จแต่เรา

มาร่วมกันเข้าเพื่อให้ดูรูป เพื่อให้เป็นการมั่ยติงหดตัว เพื่อให้เห็น

แผนที่ว่าเรามีอะไรอยู่บ้างแล้ว และเพื่อให้เป็นโอกาสขยายแพนกวิชา

อัน ๆ สักวันเข้า เพราะได้มีการรวมกำลังกันเท่านั้น ฉะนั้นโรงเรียน

ข้าราชการพลเรือนในเวลานี้เพียงเท่านักเรียน ก็ต้องเปลี่ยนคำขอว่า

ถึงเวลาที่เดียว ที่จะรับจัดการโรงเรียนข้าราชการพลเรือนให้จริงจัง

จะได้เป็นเก้ามูดให้ได้เห็นมหาวิทยาลัยให้ญี่ปุ่นเมืองไทย เนื่องจาก

แห่งกรุงเทพมหานครในไม่ช้า

ขอให้คิดดูกว่า ถ้านักเรียนแพทย์ ๒๐๐ คน นักเรียนครุ ๑๕๐ คน

นักเรียนรัฐประศาสนศึกษา ๑๐๐ คน นักเรียนยังนั้นควรศึกษา ๑๕๐ คน

ร้าน & พลังงานแก๊ส ๒๐๐ คนเดียวแต่

คิดอย่างคนงานหงหงหมดร้าว ๑๐๐ คน ก็ในคนจำนวนมากถึงเที่ยวนี้ ถ้าให้ไปมาอยู่ในที่แห่งหนึ่งเต็มทุกวัน ที่แห่งนั้นจะไม่คบคงขันหรอ ร้านขายหนังต์อกจะเกิดขึ้น ร้านขายของกิน ร้านตัดผม ร้านตัดเตือนศีรษะเกอก กจะเกิดขึ้นตามๆ กัน ร้านเหลานจะคงที่ให้ คงต้องดึงไก่ตัน คงในเขตบริเวณของมหาวิทยาลัยอันใหญ่กว้างนั้นเอง ตามแต่โรงเรียนจะ กะให้ คงนี้โรงเรียนก็ยอมมีทางที่จะให้ผู้ประโภชน์จากผู้ต้องการเข้าที่ เหล่านั้นบาง ทงจะมีอำนาจบังคับผู้เข้าเหล่านั้นได้ เช่นห้ามไม่ให้ขาย สุราษณ ห้ามไม่ให้ตั้งร้านเจียนหวย และห้ามไม่ให้ใช้อุปกรณ์ของ พ่อในทางที่โรงเรียนไม่ปราบนาต่างๆ เมืองเด็กๆ ที่ได้เกิดขึ้นนี้ จะเป็น เมืองที่ได้เปรียบในการปกครองอยู่บ้างไม่ใช่หรือ พากเราคงจะนึกกันว่า เมื่อไรหนอจะได้เห็นเมืองเช่น เมืองที่พอย่างเข้าไปกรุ๊ส์ก็ต้นไมอเป็น วิชาความรู้และความลุล่วง อีก ๕ ๘ ๙ ๑๐ หรือ ๑๑ หรือมากกว่านั้น แต่ ตัวเข้าพเจ้าเองต้องสร้างภาพว่าไม่อยากให้มากก่อนเป็นอนุญาต

พระยาธรรมศาสตร์